

KEVSER SÛRESİ TEFSİRİ- 2

1- Şüphesiz biz Sana Kevser'i verdik.

Âyet-i kerîmede geçen “İnnâ: Muhakkak ki biz” ifadesi, bazen “çoğul” mânâsı vermek için, bazen de “tâzim” maksadıyla kullanılır.

Allah Teâlâ, “bir” ve “tek” olduğuna göre, “Şüphesiz biz...” şeklindeki bu ifade, Allâh'ın zâtı hakkında, çoğul mânâda kullanılamaz. Ancak Peygamber Efendimizin gelişi, Hazret-i İbrahim, Hazret-i Mûsa vb. pek çok peygamber tarafından müjdelenmiş; birçok büyük melek de bu ihsan ve atıyyenin gerçekleşmesine katkıda bulunmuştur. Dolayısıyla bu hitap, hepsini kuşatma mânâsıyla “biz” olarak seçilmiş olabilir.

“Tâzim” yani “yüceltme, saygı ve azameti belli etme” mânâsıyla kullanıldığında ise, hem “Kevser”i ihsan eden Allah Teâlâ’nın büyüklüğüne, hem kendisine Kevser ikram edilen Nebiyy-i Muhterem’in şân ve şerefine üstünlüğüne, hem de verilen “Kevser” nîmetinin ne kadar büyük ve yüce bir nîmet olduğuna işaret etmektedir.

Kevser, çok büyük bir hediye olduğu için, akla “verilip verilmeyeceği” hususunda bir şüphe tohumu düşebilir. Bu yüzden baştaki “inne: muhakkak” te’kid edatına ilâveten, cümle de bunu vurgulayacak bir cümle kalıbıyla gelmiştir. Cümlenin, isim cümlesi şeklinde başlaması, mânâsının kuvvetlendirilmesi (te’kîd) içindir. Allah Teâlâ, bu bağış ve hibesinin muhakkak gerçekleşeceğini, hibesinden aslâ ve kat’â dönmeyeceğini bildirmektedir.

A’taynâke: “Biz Sana verdik” şeklinde bir muhatap sıygası kullanılmış; “Rasûl’e”, “Nebî’ye” yahut başka bir sıfatla “itaat edene” vs. denmemiştir. Eğer herhangi bir vasıfla anılarak bu ihsan etme işi, “bir sıfata” bağlanmış olsaydı; bu hibe, o sıfat sebebiyle verilmiş sayılabilirdi. Yani “Sen peygamber olduğun için” ya da “itaat eden bir kul olduğun için verdik” denilebilirdi.

Hâlbuki, burada doğrudan “Sana” zamiri kullanılmış ve

“Peygamber Efendimizin şahsının, bizzat kendi oluşunun” bu ikrâma nâiliyet sebebi olduğu gösterilmiştir. O, bütün sıfatları itibariyle, Allah Teâlâ’nın kendisine muhatap kabul ettiği ve “Sen” diye hitap ettiği en büyük insandır.

Burada “e’tâ” kelimesinin seçilmesi de, verilen şeyin bir hak edilme neticesi olmadığını, sırf Allâh’ın lütuf ve ikrâmı olduğunu göstermektedir.

“el-Kevser”: Arapça, “fev’al” vezni, kesret (çokluk) için kullanılan bir kalıptır. Hem kelime olarak “çok” mânâsına gelen “kesûra”dan gelmesi, hem de bu vezinle türetilmiş olması sebebiyle, bu ifade, “alabildiğine çok” mânâsına gelir. Bu kelimenin hangi mânâları ifade ettiği hakkında pek çok rivâyet vardır:

‘KEVSER’İN MÂNÂLARI

1- En çok tercih edilen görüş; Kevser’in cennette bir ırmak adı olmasıdır. Bu adı almasının sebebi, kendisinden içenlerin sayısının çok olmasından ya da bu nehrin faydalarının bol oluşundandır. Zira Peygamber Efendimiz, semâya (göğe) yükseltildiği zaman gördüklerini anlatırken şöyle buyurmuştur:

“Ben bir ırmak üzerine götürüldüm. Onun iki taraf sahili,

içleri boşaltılmış olarak hâlis inci kubbelerdi.

«-Ey Cibrîl! Bu nedir?» diye sordum. O da:

«-İşte bu Kevser'dir.» diye cevap verdi.” (Buhârî, Tefsir, 108/1; Müslim, Salât, 53; Nesâî, İftitah, 21; Tirmizî, Kıyâmet, 15)

2- Kevser, bir havuzdur. Belki o nehir, bu havuza suyunu akıtmaktadır. Yahut cennet nehirleri, bu havuzdan çıkarak farklı kollara ayrılır. O zaman bu havuz, cennet ırmaklarının kaynağı hâline gelmiş olur.

Daha önce sûrenin fazileti hakkında zikrettiğimiz, Hazret-i Enes -radiyallâhu anh-'ten gelen rivâyet de buna işaret etmektedir. Nitekim o hadîsin son kısmında Peygamber Efendimiz, Kevser'i târif ederken:

“O, aziz ve celil olan Rabbimin bana vaad ettiği bir nehirdir. Onun başında çokça hayırlı şeyler vardır. O, bir havuzdur.” buyurmaktadır. (Müslim, Salât, 14)

3- Kevser, Peygamber Efendimizin âli, ehl-i beyti, yani çocukları ve soyudur. Çünkü bu sûre, Peygamberimizi “ebter: soyu kesik” olarak vafedenlere cevap mâhiyetinde inmiştir. Buna göre mânâ şu şekilde olur: Allah Teâlâ, o Nebiyy-i Zîşân'a, “zaman geçtikçe sürüp

gidecek nesiller” vermiştir. Ehl-i Beyt’e zaman zaman kasteden pek çok gâfil ve zâlim kimse çıkmasına rağmen; günümüzde dünyanın her tarafında bu pâk nesilden gelen çok sayıda kimsenin bulunması da bu hakikati gösterir.

4- Kevser, Peygamber Efendimizin ümmetinin âlimleridir. Fahreddin Râzî, “Belki de en büyük ve en çok hayır budur.” demektedir. Onlar, vahiy kaynağından feyiz alarak Rasûlullâh’ın zikrini yaşatmak, dininin eserlerini, şeriat ve ahlâkının bilgilerini yaymak için ümmete hayır ve fazilet öğretmek sûretiyle; cennette Rıdvan kaynağından beslenip akan Kevser nehrine benzerler.

5- Kevser, nübüvvettir. Peygamberliğin başlı başına büyük bir hayır olduğunda hiç şüphe yoktur. Peygamberlik mertebesi, Rubûbiyet’ten (Allah Teâlâ’nın “rab” oluşundan) sonra, ikinci dereceyi teşkil eden yüce bir mertebedir. Çünkü Allah Teâlâ, Peygamberlere itaat etmeyi, kendisine itaat etmek saymıştır. (Bkz: en-Nisâ, 80)

Bu nübüvvet mertebesi içinde, Allâh’ın en çok üstün kabul ettiği, takvim itibariyle en son gönderdiği hâlde, hepsinden önce zikrettiği kimse, elbette Hazret-i Muhammed Mustafa -sallâllâhu aleyhi ve sellem-’dir. O,

bütün insanlar ve bütün cinlere gönderilmiştir. İlk önce haşrolunacak ve şeriatı hiçbir şekilde nesh olunmayacaktır (yürürlükten kaldırılmayacaktır). Kur'ân-ı Kerîm'de ve diğer dînî kaynaklarda Peygamber Efendimizin üstünlüğünü gösteren birçok delil vardır. Böylece Peygamber Efendimize, bir insanın ulaşabileceği en üst makam ihsan edilmiş olmaktadır.

6- Kevser, Kur'ân-ı Kerîm'dir. Kur'ân'ın faziletleri de sayılamayacak kadar çoktur.

7- Kevser, İslâm'dır. İslâm, en büyük hayır kaynağıdır. Çünkü dünya ve âhîret iyilikleri sadece İslâm ile elde edilir.

8- Kevser, taraftarları ve adamları çok olan demektir. Peygamber Efendimiz'in, sayısını sadece Allâh'ın bileceği kadar çok inananı ve taraftarı olduğunda şüphe yoktur. Peygamber Efendimiz, ümmetinin çokluğunu ve vasıflarını şöyle anlatmıştır:

“Ben, Allâh'ın halîli (dostu) İbrahim -aleyhisselâm-'ın duâsı, Hazret-i İsâ -aleyhisselâm-'ın müjdesiyim. Ve ben kıyamet günü şefaati makbul olanım. O vakit ben, bütün peygamberlerle beraber bulunurken bize insanlardan bir

ümmeť gözükür ve hepimiz bu topluluğun kendi ümmeti olmasını ümit ederiz. Bir de bakarız ki, bunlar abdest almalarından yüzleri ak, parıltılı kimselerdir. Onları abdest eserinden parlak olarak nişanlanmış bir şekilde görünce, ben:

«-Kâbe'nin Rabbi'ne yemin olsun ki, bunlar benim ümmetim!..» derim...

Derken onlar, hesapsız olarak cennete girerler.” (Buhârî, Vudû, 3; Müslim, Tahâret, 34-39; Tirmizî, Cuma, 74; Nesâî, Taharet, 109; Müsned, I, 282; V, 262)

9- Kevser, Peygamber Efendimizin şânının yüksekliğidir. Bu husus, İnşirâh Sûresinde geçen, “Biz Senin zikrini (şânını) yükselttik.” (el-İnşirâh, 4) âyet-i kerîmesi ile de ifade buyrulmuştur.

10- Kevser, ilim demektir. İlim, başlı başına büyük bir hayır ve fazilet kaynağıdır. Peygamber Efendimize, “Yâ Rab, ilmimi artır.” (Tâhâ, 114) şeklinde duâ etmesi emredilmiştir. Yine hikmet için de, “Kime hikmet verilmişse, ona çok hayır verilmiştir.” (el-Bakara, 269) buyrulmuştur. O hâlde ilim ve hikmet, başlı başına büyük birer hayır kaynağıdır.

Kaynak: Zehra Eriş, Şebnem Dergisi, 127. Sayı, Eylül 2015